



Olje og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Kontakt saksbehandlar
Per Kristian Austbø,

Uttale til høyring nasjonal ramme vindkraft på land

Det må vurderast nøye om ikkje allereie konsesjonsgitt vindkraft no er ved ei tolegrense for samla belastning på allmenne interesser i Rogaland.

Om det framleis skal leggast til rette for vindkraftverk på land i Noreg, må nasjonal ramme for vindkraft vidareførast. Ramma må følgast opp som grunnlag for eit nasjonalt utviklingsarbeid som del av ein samla og overordna energistrategi. Dette for å få god samfunnsøkonomi, føreseielege prosessar, reduserte konflikhtar, betre konsesjonsprosessar, nasjonal styrking av kunnskapsgrunnlag, og meir overordna vurderingar og omsyn til samla belastning for natur- og kulturverdiar.

Fylkesmannen gir grunnjevne framlegg om vesentlege kartendringar i dei to utpeikte delområda i Rogaland; Sunnhordland og Haugaland, og Vest-Agder og Rogaland

Vi syner til dykkar høyringsbrev av 01.04.2019, om nasjonal ramme vindkraft på land. Høyringsfristen er utsett til 01.10.2019. De ber om innspel både til dei konkrete framlegga i rapporten, og om det bør fastsettast ei nasjonal ramme for vindkraft i Noreg.

Bakgrunn for saka

Nasjonal ramme er ei oppfølging av energimeldinga (St.m. 25, 2015-2016). Regjeringa vil legge til rette for langsiktig utvikling av vindkraft, og at Olje- og energi-departementet (OED) skal utarbeide ei nasjonal ramme for konsesjonsbehandling av vindkraft. Føremålet med ramma er å bidra til at dei best egna vindkraftlokalitetane blir identifiserte, og såleis bidra til meir effektiv konsesjonshandsaming og demping av konflikt.

NVE fekk i 2017 oppdrag frå OED om å leie arbeidet med forslag til ei slik nasjonal ramme for vindkraft. NVE har no lagt fram rapporten; etter fagleg samarbeid med mellom andre Miljødirektoratet og Riksantikvaren. Fylkesmennene har på oppdrag frå Miljødirektoratet gitt omfattande faglege innspel til kunnskapsgrunnlaget for dei aktuelle analyseområda. I rapporten til



høyringa er det peikt ut 13 område som NVE, etter ei samla nasjonal og regional vurdering, meiner er dei best egna for vindkraft på land i Norge. To av desse 13 områda ligg delvis i Rogaland.

Fylkesmannen vil i det følgjande gje merknader til ulike delar av NVE-rapporten. Vi legg vekt på våre sentrale ansvarsområde. Så gjev vi merknader om nasjonal ramme bør vidareførast eller ikkje.

Merknader til ulike delar av rapporten – følgjer for miljø og samfunn

Innleiingsvis vil vi syne til fylkesdelplan for vindkraft, godkjent av Miljøverndepartementet i 2009. Planen var ei oppfølging av MD/OED si oppfordring til fylka om å utarbeide regionale planar for vindkraft (retningslinjer T-1458). Planen er særskild grundig og konkret, der alle sentrale allmenne interesser og vindkraftpotensiale er lagt til grunn for å kartfeste såkalla «ja, kanskje og nei»-område for vindkraft. Planen dekkjer såleis langt på veg det som er føremålet med nasjonal ramme. Planen er i altfor liten grad teken omsyn til ved handsaming av kraftsaker. Det har undergrava regionplanen sin autoritet og i stor grad ødelagt vindkraftbransjen sitt omdømme i Rogaland. Det er no gjeve meir enn 20 konsesjonar for vindkraft i Rogaland; ca. 60% av desse i såkalla «Nei-sonar». Dette utgjør nær 110 km².

Rogaland fylkeskommune har i 2009 vedtatt eigen regionplan for energi og klima. Rogaland er eit av dei mest vasskraftproduserande fylka i landet. I tillegg vil vindkraftverk som er i drift eller under bygging, samla produsere 2,5 TWh. Målet i regionplanen er såleis nådd. Dersom alle konsesjonsgitte område blir bygd ut, vil produksjonen komme opp i 3,6 TWh vindkraft.

Det må vurderast nøye om ikkje vindkraftproduksjonen og den samla belastninga på allmenne interesser i Rogaland frå vindkraft, er tilstrekkeleg no.

Overordna konsekvensutgreiing kraftproduksjon

I arbeid med ramma, har NVE ikkje fått føringar for kor mykje vindkraft ein skal legge til grunn. Ramma står no fram utan strategisk vurdering og samheng med eksisterande og potensiell energiproduksjon, infrastruktur og energibehov i landet. Eit vidare arbeid med ramma må underordne og tilpassa seg ei overordna konsekvensutgreiing for samla nasjonal kraftproduksjon. Denne kan klargjere samla energibehov, potensiale for nye eller oppgradering av vasskraftanlegg, havvindsatsinga, energibruk, og nye energiformer som solenergi; også i eit samfunnsøkonomisk perspektiv.

Vindkraftanlegga med infrastruktur er irreversible inngrep og har betydning for framtidige generasjonar. Samfunnsøkonomisk er det store kostnader til satsinga. Dei såkalla «eksterne kostnadene», som økosystemtenester, naturverdiar og biologisk mangfald, landskapsverdiar, landbruk, helse og trivsel, må vurderast i ein slik overordna strategi.

Kunnskapsgrunnlaget

I arbeidet med nasjonal ramme var det føringar om å legge til grunn eksisterande kunnskap for dei ulike temavurderingane. Dette med utgangspunkt i dei eksisterande kartdatabasane som direktorata har tilgjengeleg. Som støtte til dette vart det utarbeidd 21 tematiske delrapportar. Høgst aktuelle tema, som i dag ikkje ligg på nasjonale kartdatabasar, kunne såleis ikkje leggjast til grunn i tilstrekkeleg grad for analysa, slik som friluftslivinteresser, overordna økosystem, mangelfulle naturkartleggingar, og moglege følgjer av endringar i klima (t.d. viktige natur-gradientar frå sjø til fjell).



Fylkesmannen fekk derfor i oppdrag av Miljødirektoratet å bidra med regional kunnskap, spesielt innan våre ansvarsområde. På eit samla grunnlag skulle vi vurdere konfliktnivå for områda i Rogaland. Frå vår side blei det lagt mykje arbeid i å avdekke kunnskap og konfliktpotensiale som ikkje blei fanga opp av nasjonale kartbasar i tilstrekkeleg grad.

I nasjonal ramme, slik den er sendt på høyring, måtte naturleg nok NVE vurdere vindkraftpotensiale og konfliktgrad i eit nasjonalt perspektiv. NVE valde derfor å behalde 2 av analyseområda som delvis ligg i Rogaland. Når NVE i si vurdering av desse to (kap. 51 og 52 i rapporten), legg vekt på relativt lågare konfliktgrad, så illustrer dette etter vårt syn at den gjennomførte analysa har vesentleg kunnskapsmanglar og til dels svake vurderingar. Vindkraftutbygging i sentrale delar av desse områda vil i sterk grad forringe verdiar, mellom anna kjerneområde for mykje brukte og tilrettelagte regionale friluftssareal; med påfølgjande stor allmenn konflikt.

Dette tydeleggjer behovet for langt strengare krav til dokumentasjon og konsekvensutgreiingar dersom nye områda framleis skal vere aktuelle for utbygging.

Kunnskapsbehov

I utkast til ramme gjer NVE greie for kunnskapsbehov på ein del tema som t.d. friluftsliv, dyreliv, naturtypar og økologiske prosessar, naboverknader, og behov for forskning og etterundersøkingar. Fylkesmannen er generelt samd i desse forslaga, og har følgjande utdjupande merknader:

Friluftsliv/Landskapsopplevingar

På dette temaet er kunnskapen i Rogaland særskild god, med revidert Fylkesdelsplan for friluftsliv og eigen fylkeskommunal rapport om verdifulle landskap i Rogaland. Vindkraftramma peiker på manglande kunnskap om friluftsliv, og verdivurderingar og nasjonal relativ vektning av område for dette tema. NVE skriv at i mange tilfelle er kunnskapsgrunnlaget så svakt at det ikkje har vore forsvarleg å ta tema friluftsliv med som avgjerande kriterium for vurderinga av dei aktuelle områda.

I Rogaland er det ikkje svakt kunnskapsgrunnlag for friluftsliv og landskapsverdiar. Rogaland fylkeskommune har i mange år opparbeidd stor kunnskap om bruk av friluftsområda i fylket. Gjennom tett samarbeid med kommunar, Fylkesmann, friluftsråd og lokale turistforeiningar, er det uvanleg godt tilrettelagt for eit omfattande friluftsliv. Bruken er godt kjent og dokumentert. Regionplanen for friluftsliv har nyleg vore rullert. Fylkeskommunen har og eigen kartrapport om verdifulle landskap i Rogaland.

Den manglande kunnskapen om friluftsliv-data som ramma peiker på, og som derfor har fått nasjonalt undervekt i områdeforslaga, slår derfor direkte feil ut for Rogaland sin del. Vi har den 4. største befolkninga i Noreg, også etter fylkessamanslåingar. Vi forstår det uvanleg sterke engasjementet som friluftslivinteresserte generelt og deira organisasjonar spesielt, gir uttrykk for no. Dei opplever varig tap av identitets- og brukslandskap

Dyreliv/Økosystem/Samanhengande naturområde – For artsgrupper som fugl, flaggermus, insekt, villrein og anna vilt, er det kritiske kunnskapshol om vindkrafteffektar på spesifikke artar, men ikkje minst forståing for den samla verknaden på populasjonar og artar ved stor forringing og fragmentering av økosystem som livsgrunnlag og interaksjon mellom artane. Våre erfaringar med mange tidlegare konsekvensvurderingar understrekar nettopp desse mangla. Vurderingane har vore til dels særskild mangelfulle og av sprikande kvalitet på desse tema. Vi minner om FN sin nye rapport frå Naturpanelet som peiker nettopp på tap av større naturprega areal som livsgrunnlag for biologisk mangfald, og IPPC sin rapport om endringar i klima og arealutnytting, som syner at landareal i all vesensgrad allereie er utnytta.



Landbruk

NVE vurderer at vindkraft berre vil gi avgrensa verknader for landbruket sitt ressursgrunnlag. Vi er til dels einige i at vindkraftanlegg vanlegvis i mindre grad legg beslag på dyrka jord. Vi meiner likevel at denne vurderinga er for snever i det vindkraftanlegg kan gje potensielt vesentlege verknader både direkte og indirekte på landbruksareal og private og offentlege interesser i områda.

Vegbygging vil på den eine sida bidra til å gjere areal meir tilgjengeleg, men kan og bidra til å fragmentere jordbruksareal og gjere effektiv bruk av areala potensielt vanskelegare. Vegbygging kan og opne for betre tilgang og opne nye areal for intensiv bruk og slik sett redusere biomangfaldet i utmarka gjennom næringstilførsel og intensiv beiting.

Rettigheter i skog og utmark kan og bli påverka. Landbruket eig og forvaltar store areal som gir viktige bi-inntekter. Både bruk og inntekter frå jakt- og fiskerettar og turisme vil bli redusert.

Vi meiner derfor det er behov for meir kunnskap om langsiktige verknader frå vindkraft på landbruk i vid forstand, også ut over vurdering av landbruk i dei einskilde konsesjonssakene.

Klimaavtrykk og CO²-reknskap

Vi saknar at ramma gjer nærmare greie for dette samansette temaet; ikkje minst i lys av stort offentleg fokus på klimaendringar, grønt skifte og behov for verkemiddel. I det minste burde dette vore peikt på som kunnskapsbehov. Vindkraftutbygging inneber viktige kjelder til energibruk både ved produksjon av anlegg, transport av desse, under anleggsarbeid, ved framtidig nedlegging, og ikkje minst permanent øydelegging av CO²-bindande myr og myrlendt mark i anleggsområda.

Naboverknad

Vi er samde når rapporten peiker på kunnskapshol på tema som støy og helse, og visuell eksponering mot naboar til anlegga. Gitt dei tilbakemeldingane vi no får frå kommunar og friluftsfolk i delar av Rogaland, er det stort behov for meir kunnskap om opplevd verditap for folk langt utover nabogrensene. Den samla visuelle effekten (også med lys om natta) av dei omfattande eksisterande og kommande utbyggingane i til dømes sør-fylket vårt verkar ekskluderande og reduserer livskvaliteten for mange. Det er også aukande bekymring for tap av eigedomsverdiar og satsinga på reiseliv, av same grunn.

Støy frå vindkraft, og spesielt infrastøy, er ein krevjande problemstilling der god empiriske kunnskap er mangelfull. Her peiker derfor rapporten på eit stort behov, også samarbeid med andre land. Så langt vi kjenner til er det ny utanlandsk forskning på infralyd og helse som vekker grunn til uro.

Konsesjonsprosessar, detaljplanlegging med MTA-plan

Rapporten gjer i kap. 8 greie for prosessane knytt til konsesjonssøknadar og oppfølgande fase for detaljplanlegging med MTA-plan. I kap. 60.1 – 60.2 rår NVE til at kunnskapsgrunnlaget bør vidareutviklast og at det blir utarbeida ein vegleiar og fornya retningslinjer for konsesjonsprosessen. Dette for å forbetre involvering og redusere konflikt gjennom høgare kvalitet på konsekvensutgreiingane og styrke samarbeid mellom etatar.

Rogaland var tidleg ute med fylkesplan for vindkraft og har, trass i store konfliktar med landskap og natur, bygd ut mest vindkraft av alle fylker. På bakgrunn av våre røynsler, er vi klart samde med NVE sine tilrådingar. Vi ser klare behov for strengare krav til konsekvensutgreiingane, med oppdatert dokumentasjon, kunnskapsgrunnlag og vurderingar av alternativ, frå tilstrekkeleg kvalifiserte aktørar.



Dette må også inkludere langt tydelegare areal-avklaringar for plassering og utforming av anlegget, inkludert vegar både innanfor og inn til anleggsområdet. Vi saknar i så måte at nett-tilknytning inngår i ei samla prosjektvurdering. Nett-tilknytning blir viktig for å få ein god vurdering av dei totale effektane av prosjekta, saman med den samla belastninga i tiltaksområda. Som kjent blir nett-tilknytning i dag handsama separat. Manglande samla prosjektvurdering inneber store utfordringar for vurdering av dei konkrete kumulative konsekvensane for allmenne interesser.

Detaljplan/MTA - Ved gitte konsesjonar skal utbygger deretter utarbeida og få godkjent detalj- og MTA-plan. Våre røynsle tilseier at NVE har praktisert ein overordna og «fleksibel» tilnærming for utbygger, slik at det kan skje betydelege endringar i prosjektering nærmast heilt inn i anleggsfasen, normalt utan krav til ny KU og høyring. Dette medfører mellom anna at vi ved innspel til detaljplan finn det krevjande å gje presise tilbakemeldingar og samstundes ha tillit til at arealbeslag blir som planlagt i høyringsutkastet. Tilsvarande opplever vi at kommunar og andre har vanskar med å ta stilling til tilkomsvegar og interne vegar når desse framstår såpass omtrentleg, og i nokre tilfelle får endra trasé i etterkant. Denne planpraksisen er særst uvant i forhold til det som er normale krav etter plan- og bygningsloven, inkludert krav til reell medverknad.

Energilov versus Plan- og bygningslov (PBL)

Ut frå det som er nemnt ovanfor må det vurderast om vidare vindkraftutbygging på land i hovudsak må skje etter PBL-handsaming som alternativ til energilova. Eventuelt må bruk av energilova i større grad harmonerast med PBL sitt krav til utgreiing, detaljplanlegging, lokal og regional styring og medverknad.

Merknader til utvalde vindkraft-område i Rogaland

Vi syner til rapporten sitt framlegg om aktuelle vindkraftområde i Rogaland. Det er tale om område Sunnhordland og Haugalandet, med sørleg del i Rogaland, og område Vest-Agder og Rogaland, med nordvestlege delar i Rogaland. Vi har følgjande merknader til dei to del-områda. Vi legg og ved kart og utdjupande faglege vurderingar.

Område Sunnhordland og Haugaland (kap. 51 i rapport)

For Rogaland sin del er området i overgangen frå kysthei til furu- og varmekjær skog i indre lågland. Kystheiane, med mosaikken av kystlynghei, naturbeite, myrar og berg, løftar seg opp i høgda og gir ein glidande overgang mot boreal hei og fjellheiane som kan kome inn på toppane. Kyststrøka er økologisk relativt kompakt med betydeleg gradientar både i høgda og langs fjordane. Dette gjer seg utslag i ein variert natur med samla høgt mangfald i komplementære naturtypar. Dei topografiske høva gjer opphav til naturvariasjon både på liten skala, men også vidare geografisk variasjon i klima.

Naturtypar og planteliv

Vindkraftanlegg er i all hovudsak ønska etablert i opne landskap som kystlynghei og fjellhei. I slike landskap er ein betydeleg del av biologisk artsmangfald knytt til luftrommet i eit eller fleire stadia av artane sin livssyklus. Vindturbinar i luftrommet vil sterkt redusere kvaliteten som levehabitat for fleire organismar.

I skogsområda vil naturtypar som regnskog, temperert og boreonemoral, vere utsett for større inngrep (som vegar); både ved sjølve inngrep, men ikkje minst og gjennom fragmentering av samanhengande skogøkosystem. Desse naturtypene er eksepsjonelt utsett for inngrep. Dei er flekkvis distribuert og inngrep kan påføre betydeleg avstandsauke mellom levelege habitat med



regional negativ samverknad for fuktkrevjande artar. Vidare er skogområda særdeles hardt utnytta i regionen og eldre naturskog førekommer berre sporadisk og i mindre bestandar. For sjeldne naturtypar eller sjeldne utformingar av naturtypar vil eitkvart reduksjon av økosystemfunksjon gi regional negativ samverknad av betydning.

Fugl

Område på Karmøy og Haugesund er dekkja av omfattande infrastruktur, jf. NVE sine harde eksklusjonar. Fugletrekk går anten vest eller aust for desse sterkt utnytta landareala. Miljødirektoratet føreslo at den austre leden blei ekskludert. Vindkraftanlegg sørvest frå Bokn til Aksdal vil utgjere hindringar for dette fugletrekket. Dette strekket er også heimeområde for artar som hubro og havørn. Område i sør, Bokn og Yrkjefjorden og Vindafjord, er i særklasse det viktigaste reproduksjonsområde for havørn. Reproduksjonen her er eit betydeleg bidrag til regional utvikling av havørn, og restriksjonar i dette habitatet vil utvilsamt få negativ samverknad for bestanden i Rogaland og søre delar av Vestland fylke.

Dyreliv

I området er det kontinuerlege registreringar av viltdata i kommunane Tysvær og Vindafjord.

Friluftsliv

Området er viktig reiselivsmål og friluftssareal for regionbefolkninga på Haugalandet, men også for befolkning rundt heile Boknafjorden, inklusiv Stavanger og nord Jæren. Det er omfattande tilrettelagt med hytter. I nord ligg område lett og fergjelaust tilgjengeleg for folk i Sunnhordaland. Område har særprega friluftsliv knytt til fjordane, kystheiane, skogane og fjellheiane. Tilgjengelegheita og mangfaldet av moglegheiter gjer dette til eit heilårsmål for tilreisande og lokalbefolkning.

Samla belastning

Økologisk kunnskap tilseier at under auka press vil natur krevje regionalt meir areal for å oppretthalde tilsvarende artsbestandar. Dette heng saman med den negative proporsjonaliteten mellom habitatkvalitet og bestandsstorleik. Vindkraft vil både endra habitatkvalitet, t.d. hindre jaktande fugl eller endre dreneringstilhøve og snødrift, og legge arealbeslag ved installasjonar. Dette er areal som ikkje allereie er nytta intensivt, dvs. kystheiane og fjellheiane, med god avstand til mellom anna bustadområde. Det er klart at vindkraft vil virke saman med anna belastning ved at ny område blir påverka både på bakken og i lufta. Ein slik auka arealutnyttingsgrad er og anerkjent som eit globalt problem, jf. IPCC special report on climate change and land (IPCC 2019).

Område Vest-Agder og Rogaland (kap. 52 i rapport)

I Rogaland inngår områder i Gjesdal, Bjerkreim og Lund kommunar. For Gjesdal og Bjerkreim er det dei nordlege områda som er tatt med, mens det i Lund er eit langstrakt område mot aust, langs grensa til Vest-Agder. NVE har i stor grad vektlagt teknisk-økonomiske dugleik, og meiner området har plass til mange vindkraftverk av ulik storleik. NVE skriv i forslag til nasjonal ramme at det i dette område er viktige miljø- og samfunnsinteresser knytt til mellom anna fugl og friluftsliv, men at deira analysar tilseier eit relativt lågt konfliktnivå.

Grunna krevjande topografi, og viktige friluftslivs- og reiselivsinteressar i den nordvestlege delen av området (rundt fylkesgrensa mellom Rogaland og Vest-Agder), meiner NVE at det kan vere aktuelt å trekka områdegrensa noko sørover her.



Naturtypar og planteliv

Den nordlege delen av område er i stor grad fjellhei. Her er få registrerte naturtypar i fjellet, men mange bekkekløfter langs fjellsidene. Ein finn og store myrkompleks. I den delen av området som er i Lund kommune er det mellom anna registrerte viktige og svært viktige førekomstar av kystlynghei, slåtte- og beitemyr, lågurt-eikeskog og alm-lindeskog.

Fugl

Område er svært viktig for rovfugl (haukefuglar, falkar og ugler) med hekke-, trekk- og næringsområde spreidd i heile området. Her er leveområde for fjellrype og lirype og kjerneområde for orrfugl. Område ligg i den nordlege delen av ein svært viktig trekkorridor, både i nasjonal og internasjonal samanheng. Korridoren er nytta av ei rekke fugleartar innan rovfugl, hønsfugl, sjøfugl og vadefugl, samt sporvefugl på vår- og hausttrekk (fleire er ansvarsartar og trua). Kartleggingar frå Lista fuglestasjon tyder på at kystlandskapet på makronivå (Lindenes-Lista) fører til ein konsentrasjon av vår-trekkande fugl i korridoren langs kysten Flekkefjord-Eigersund, før dei spreiar seg mot hekkeområde vidare nordover.

Anna dyreliv

I del av området som er utpeikt i Rogaland finn ein trua artar av flaggermus og viktige område for hjortevilt. Utbygging her, særleg i dei nordlege delane av området (Gjesdal og Bjerkreim), kan vere øydeleggande for ei reetablering av villrein i Frafjordheiane, og trekk mellom randområda i Vest-Agder og til Frafjordheiane.

Vassdrag

Utbygging av vindkraft vil i større delar av område vere i direkte konflikt med det verna vassdraget Bjerkreimsvassdraget. Vassdraget er av kritisk betydning for landskap og naturmangfald og har viktige verdiar knytt til friluftsliv og kulturminne.

Landskap

Særleg nordleg del av landskapet er av nasjonal betydning (fylkeskommunal rapport landskap). Inngrep vil forringe det som i dag er det største attverande, samanhengande naturområde i Rogaland.

Friluftsliv

Friluftsliv er særst viktig i heile område. Her er fleire friluftslivsområde med nasjonal verdi. Det er eit omfattande nettverk av ruter og hytter, og området er nytta av hundretusenvis av brukarar.

Samla belastning

Det aktuelle delområdet har nasjonale landskapsverdiar. Det utgjer eit regionalt kjerneområde for friluftsliv, og har særst viktige og varierte biologiske kvalitetar av til dels nasjonale/internasjonale kvalitet (fugletrekk). Verna Bjerkreimsvassdraget ligg her. Området er foreslått som nasjonalpark i supplerande vern-prosessen. I ei vurdering av samla belastning må desse verdiane vektast mot dei til no uvanleg mange vindkraftanlegga som allereie er godkjent og under bygging i sør-Rogaland.

Behov for nasjonal ramme vindkraft på land

Det har vore lagt ned eit stort arbeid med vindkrafttramma. Både metodisk og fagleg har det vore særst krevjande. Først og fremst for NVE som hovudansvarleg, men også Miljødirektoratet (med oss fylkesmenn som underleverandørar) og Riksantikvaren.



Avgrensa faglege og politiske føringar (til dømes omfang av vindkraft), og avgrensa ressursar og tid til arbeidet, har vore klart utfordrande. Likevel er det gjort eit særst omfattande og grundig arbeid som uansett vil komme til nytte i arealforvaltning generelt.

OED ber om merknader til om ramma skal vidareførast eller ikkje. Vi har vurdert alternativa til nasjonal ramme (jfr. kap. 60.3 NVE-rapport):

- Null-alternativ utan prioriterte område - vi meiner det vil gje svakare overordna styring og planlegging, vere mindre føreseieleg, og ikkje minst bidra til å oppretthalde det omfattande konfliktnivået.
- Alle ikkje-eksluderte areal framstår som egna for vindkraft - vi meiner det vil gje dei same negative verknadane som null-alternativet.
- Regional utpeiking av område gjennom regionale planar som alternativ til nasjonal ramme. Vi meiner dette vil kunne gje regionane ei styrka involvering og styring av utbygging, auke høve til medverking for befolkning, og i sterkare grad byggje på regional kunnskap, samfunnsbehov og natur- og kulturverdiar. Ei slik løysing vil likevel kunne gi styringsutfordringar for vindkraftutbygging som del av ein region-overskridande nasjonal energistrategi.

Konklusjon

Om det framleis skal leggjast til rette for vindkraftverk på land, må nasjonal ramme for vindkraft vidareførast. Ramma må følgast opp, korrigerast og vera del av ein samla og overordna energistrategi. Dette for å få god samfunnsøkonomi, føreseielege prosessar, reduserte konflikhtar, betre konsesjonsprosessar, nasjonal styrking av kunnskapsgrunnlag, og betre vurdering og omsyn av samla belasting for natur- og kulturverdiar.

Med helsing

Lone Merethe Solheim
fylkesmann

Per Kristian Austbø
ass. fylkesmiljøvernssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	Stavanger